

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 4. septembra 2014¹

Združeni zadevi C-400/13 in C-408/13

Sophia Marie Nicole Sanders,
ki jo zastopa **Marianne Sanders,**
proti

Davidu Verhaegnu
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,
ki ga je vložilo Amtsgericht Düsseldorf (Nemčija))

in

Barbara Huber

proti

Manfredu Huberju
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Amtsgericht Karlsruhe (Nemčija))

„Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Pristojnost v preživninskih zadevah — Člen 3(b) Uredbe (ES) št. 4/2009 — Tožba zoper osebo z običajnim prebivališčem v drugi državi — Zakonodajna država članice, ki v takšnem primeru dodeljuje izključno pristojnost prvostopenjskemu sodišču, ki je pristojno za kraj, kjer ima sedež regionalno pritožbeno sodišče, na območju katerega ima običajno prebivališče stranka, ki prebiva v tej državi članici — Izključitev takšne koncentracije pristojnosti“

I – Uvod

1. V obravnavanih združenih zadevah se predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki sta ju vložila Amtsgericht Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) in Amtsgericht Karlsruhe (okrajno sodišče v Karlsruheju, Nemčija), v bistvu nanašata na razlago člena 3(a) in (b) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah.²

2. Poleg drugih določb navedene uredbe točki (a) in (b) navedenega člena določata pristojnost *ratione loci* sodišč držav članic³ na tem področju, in sicer za pristojno določata „sodišče kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče,“ ali „sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče,“ pri čemer vlagatelj prosto izbira med tema pristojnima sodiščema.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL 2009, L 7, str. 1., in popravka v UL 2011, L 311, str. 26, in UL 2013, L 8, str. 19.

3 — Glede na uvodne izjave 46 do 48 Uredbe št. 4/2009 je treba izpostaviti, da so Irska (glej navedeno uvodno izjavo 46), Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska (glej Odločbo Komisije 2009/451/ES z dne 8. junija 2009 o prošnji Združenega kraljestva za sprejetje Uredbe št. 4/2009, UL L 149, str. 73) ter Kraljevina Danska (Sporazum med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, glej UL 2009, L 149, str. 80) sporočile svojo odločitev o njenem izvajanju.

3. V obravnavanih zadevah gre za dva spora v zvezi z zahtevkoma za preživnino, ki jo v eni zadevi zahteva mladoletni otrok od svojega očeta in v drugi žena od svojega moža. Navedena zahtevka sta bila vložena pri Amtsgericht (prvostopenjsko okrajno sodišče) v nemških mestih, kjer imata običajno prebivališče zadevni preživninski upravičenki. Vendar sta v skladu z določbo, s katero je bil v nemško pravo prenesen člen 3(a) in (b) Uredbe št. 4/2009, obe sodišči pristojnost odstopili Amtsgericht, ki je pristojno za kraj, kjer ima sedež Oberlandesgericht (regionalno pritožbeno sodišče), na območju katerega prebivata vlagateljici.

4. Sodišče je torej pozvano, naj določi, ali je treba člen 3 navedene uredbe, ki se neposredno uporablja v pravnih redih držav članic, razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, kot je ta v postopku v glavni stvari, katere učinek v preživninskih zadevah je koncentracija čezmejne pristojnosti v korist sodišča, ki ni sodišče, na območju običajne pristojnosti katerega je kraj običajnega prebivališča stranke, ki prebiva na nacionalnem ozemlju.

5. Čeprav se Uredba št. 4/2009 uporablja že od 18. junija 2011,⁴ Sodišče še ni imelo priložnosti za razlago njenih določb.⁵ Zato je treba zlasti proučiti možnost ali celo nujnost, da se upoštevajo spoznanja iz sodne prakse Sodišča v zvezi z drugimi akti, sklenjenimi med državami članicami na področju sodne pristojnosti v civilnih zadevah, in v primeru takšne možnosti oziroma nujnosti določiti obseg, v katerem bi lahko bilo sklepanje po analogiji primerno za razlago člena 3 Uredbe št. 4/2009.

6. Proučitev te možnosti je zlasti relevantna z vidika podobnosti med besedilom navedenega člena in besedilom določb v zvezi s pristojnostjo v preživninskih zadevah iz Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija)⁶ in Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah⁷ (v nadaljevanju: Uredba Bruselj I), ki je dopolnila navedeno konvencijo.⁸

II – Pravni okvir

A – Uredba št. 4/2009

7. Uvodna izjava 3 Uredbe št. 4/2009 se izrecno sklicuje na druge akte, med drugim tudi na Uredbo Bruselj I. V njeni uvodni izjavi 44 je navedeno, da spreminja Uredbo Bruselj I, „in sicer z nadomestitvijo tistih določb v njej, ki se uporabljajo za preživninske zadeve“. V uvodni izjavi 15 je navedeno, da bi bilo treba „[z]aradi varovanja interesov preživninskih upravičencev in spodbujanja ustreznega sodnega varstva v Evropski uniji [...] pravila o pristojnosti, kot izhajajo iz Uredbe [Bruselj I], prilagoditi[, zlasti] [...] ne bi bilo več treba predvideti napotitve na nacionalna pravila o pristojnosti [...]“.

8. Člen 3(a) in (b) Uredbe št. 4/2009 določa, da ima „[v] državah članicah [...] sodno pristojnost v preživninskih zadevah:

- (a) sodišče kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče, ali
- (b) sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče [...]“.

4 — Glej člen 76 navedene uredbe, ki je v zvezi s tem dopolnjen z deklaracijo Evropske skupnosti (deklaracija je na voljo na naslednjem naslovu: http://www.hcch.net/index_fr.php?act=status.comment&csid=1065&disp=type).

5 — V zadevi Nagy (C-442/13) je Oberster Gerichtshof (Avstrija) Sodišču predložilo vprašanje glede razlage člena 12 Uredbe št. 4/2009 v zvezi z litispenco, vendar je bila zadeva 18. junija 2014 izbrisana, ker je bilo vprašanje glede razlage umaknjeno.

6 — (UL 1972, L 299, str. 32).

7 — UL 2001, L 12, str. 1.

8 — Glej zlasti sodbo Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, točka 18).

B – Nemško pravo

9. Uredba št. 4/2009 je bila v nemško pravo prenesena z zakonom z dne 23. maja 2011 o uveljavljanju preživninskih zahtevkov v razmerju do tujih držav (Auslandsunterhaltsgesetz, v nadaljevanju: AUG).⁹

10. V skladu s prvim stavkom člena 28(1) navedenega zakona v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja, z naslovom „Konzentracija pristojnosti; [...]“ ima v primeru, „[k]o stranka nima običajnega prebivališča na nacionalnem ozemlju, Amtsgericht, ki je pristojno za kraj, v katerem ima sedež Oberlandesgericht, na območju katerega ima tožena stranka ali upravičenec običajno prebivališče, [...] izključno pristojnost za odločanje o preživninskih zahtevkih v primerih iz člena 3(a) in (b) Uredbe [št. 4/2009]. [...]“

III – Spora o glavni stvari, vprašani za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

A – Zadeva Sanders (C-400/13)

11. Mladotnica Sophia Marie Nicole Sanders, ki jo zastopa njena mati, je 29. maja 2013 na Amtsgericht s sedežem v Mettmannu (Nemčija), to je kraju svojega običajnega prebivališča, vložila zahtevek, s katerim je zahtevala preživnino od svojega očeta, D. Verhaegna, ki prebiva v Belgiji.

12. Potem ko je Amtsgericht Mettmann zaslišalo obe stranki, je v skladu s členom 28(1) AUG zadevo odstopilo Amtsgericht Düsseldorf (Nemčija) kot prvostopenjskemu okrajnemu sodišču, ki je pristojno za kraj, kjer ima sedež regionalno pritožbeno sodišče, na območju katerega ima običajno prebivališče preživninska upravičenka, in sicer Oberlandesgericht Düsseldorf.

13. Vendar je Amtsgericht Düsseldorf podvomilo, da je krajevno pristojno za obravnavano zadevo, ob upoštevanju, da naj bi bilo v skladu s členom 3(b) Uredbe št. 4/2009 pristojno sodišče v kraju v državi članici, kjer ima običajno prebivališče vlagateljica, kar je v tem primeru Amtsgericht Mettmann. Zato je s sklepom, vloženim 16. julija 2013, Amtsgericht Düsseldorf prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo naslednje vprašanje:

„Ali je člen 28(1) [AUG] v nasprotju s členom 3(a) in (b) Uredbe [št. 4/2009]?“

B – Zadeva Huber (C-408/13)

14. B. Huber je sprožila postopek pred Amtsgericht s sedežem v Kehlu (Nemčija), to je kraju njenega običajnega prebivališča, da bi dosegla, da bi ji njen mož M. Huber s prebivališčem na Barbadosu po ločitvi plačeval preživnino.

15. V okviru predhodnega postopka v zvezi z dodelitvijo pravne pomoči je Amtsgericht Kehl zadevo predložilo Amtsgericht Karlsruhe, ker naj bi bilo to sodišče na podlagi člena 28(1) AUG edino pristojno, saj je bil kraj običajnega prebivališča vlagateljice na območju pristojnosti Oberlandesgericht Karlsruhe.

⁹ — BGBl. 2011 I, str. 898.

16. Stranki v postopku v glavni stvari sta izrazili dvome glede skladnosti navedenega člena 28 s členom 3(a) in (b) Uredbe št. 4/2009, pri čemer je Amtsgericht Karlsruhe s sklepom, vloženim 18. julija 2013, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo naslednje vprašanje:

„Ali je prvi stavek člena 28(1) [AUG], ki določa, da ima v primeru, ko stranka nima običajnega prebivališča na nacionalnem ozemlju, Amtsgericht, ki je pristojno za kraj, kjer ima sedež Oberlandesgericht, na območju katerega ima tožena stranka ali upravičenec običajno prebivališče, izključno pristojnost za odločanje o preživninskih zahtevkih v primerih iz člena 3(a) in (b) uredbe [št. 4/2009], združljiv z navedeno določbo?“

C – Postopek pred Sodiščem

17. S sklepom predsednika Sodišča z dne 25. julija 2013 sta bili zadevi C-400/13 in C-408/13 združeni za pisni in ustni postopek ter izdajo sodbe.

18. Nemška vlada in Evropska komisija sta predložili pisna stališča. Obravnave ni bilo.

IV – Analiza

A – Vsebina obravnavanih predlogov za sprejetje predhodne odločbe

19. Zaradi težav, ki bi lahko izhajale iz besedila predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki sta bila predložena Sodišču v obravnavanih zadevah, je treba najprej določiti omejitve pristojnosti Sodišča v zvezi s tem, nato pa natančno opredeliti določbe, ki jih je treba razložiti, in sicer v zvezi s členom 3 in drugimi členi Uredbe št. 4/2009.

20. Prvič, tako kot nemška vlada tudi sam predlagam, naj Sodišče vprašanji, ki sta ju postavili predložitveni sodišči, preoblikuje v skladu s svojo sodno prakso, tako da ne bosta usmerjeni v razlago določb nemškega prava, na katere se nanašata ti vprašanji, in oceno, ali so te določbe v nasprotju s pravom Unije, saj to ne spada v njegovo pristojnost v okviru postopka, ki je bil uveden na podlagi člena 267 PDEU,¹⁰ ampak da bosta usmerjeni v analizo člena 3 Uredbe št. 4/2009, ki bo nacionalnima sodiščema zagotovila potrebne elemente razlage prava Unije, da bosta lahko odločili v zadevah, ki sta jima bili predloženi.¹¹

21. Drugič, poudariti je treba, da zadevni predložitveni sodišči Sodišče pozivata, naj razloži tako točko (a) kot točko (b) člena 3 Uredbe št. 4/2009, pri čemer se opozarja, da se člen 28(1) AUG uporablja „v primerih iz člena 3(a) in (b) [navedene uredbe]“ (moj poudarek).

22. Vendar Komisija trdi, da predloga za sprejetje predhodne odločbe očitno nista dopustna v delu, v katerem se nanašata na člen 3(a) navedene uredbe, saj se glede na okoliščine sporov o glavni stvari na dejansko stanje ali predmet sporov navezuje le člen 3(b), ki naj se torej edini upošteva v obravnavanih zadevah.

10 — V nasprotju s tem, kar bi lahko storilo v okviru postopka, določenega v členu 258 PDEU. Glej zlasti sodbe Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 23); Varzim Sol (C-25/11, EU:C:2012:94, točka 27) ter Križan in drugi (C-416/10, EU:C:2013:8, točka 58).

11 — Sodbe Rhône Alpes Huiles in drugi (295/82, EU:C:1984:48, točka 12); Sodiprem in drugi (C-37/96 in C 38/96, EU:C:1998:179, točka 22) ter ASM Brescia (C-347/06, EU:C:2008:416, točki 25 in 26).

23. Dejansko sta v prekinjenih postopkih v glavni stvari vlagateljici, ki sta preživninski upravičenki, zadevi predložili sodišču na nemškem ozemlju, na katerem imata običajno prebivališče, kar spada na področje uporabe člena 3(b) Uredbe št. 4/2009. Prav v tem kontekstu se predložitveni sodišči sprašujeta, katero od nemških sodišč ima na podlagi navedene določbe pristojnost *ratione loci* glede na „kraj, kjer ima upravičenec običajno prebivališče,“ saj sta zaradi določbe nemškega prava v dvomih.

24. Nasprotno pa uporaba člena 3(a) navedene uredbe, ki določa pristojnost sodišča „kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče,“ ne predstavlja konkretne težave v okviru obravnavanih sporov o glavni stvari. Zato glede na sodno prakso, v skladu s katero se Sodišče ne more izreči glede vprašanja za predhodno odločanje ali njegovega dela, ki dejansko ne ustreza objektivni potrebi za rešitev spora, o katerem odloča predložitveno sodišče,¹² menim, da bi moral biti odgovor v obravnavanih zadevah omejen na razlago točke (b) člena 3 Uredbe št. 4/2009.

25. Vendar bi bilo treba za takšno razlago upoštevati splošnejši sistem, katerega del je upoštevna določba,¹³ zlasti dejstvo, da sta besedili točk (a) in (b) zadevnega člena 3 identični, kar zadeva izraz, v zvezi s katerim sta bili predloženi vprašanja,¹⁴ in da se navedeni točki uporabljata alternativno za isti primer, in sicer kadar gre primarno za zahtevek v zvezi s preživninsko obveznostjo.¹⁵

26. Tretjič, kot je mogoče ugotoviti, Amtsgericht Karlsruhe v predložitvenem sklepu v zadevi Huber (C-408/13) navaja možnost, da izključnost pristojnosti, določena v prvem stavku člena 28(1) AUG, ni v nasprotju samo s členom 3 Uredbe št. 4/2009, ampak tudi z njenima členoma 4 in 5,¹⁶ čeprav navedena člena ni vključilo v vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Sodišču. Komisija predlaga, naj Sodišče poda razlago navedenih členov 4 in 5, če bi zadevno predložitveno sodišče želelo vedeti, ali je sporna koncentracija pristojnosti nezdržljiva tudi z navedenima določbama, čeprav tega ni vključilo v vprašanje za predhodno odločanje.

27. Menim, da Sodišče v skladu s svojo sodno prakso¹⁷ ne bi smelo odločati o tem vidiku, saj je Amtsgericht Karlsruhe vprašanje, ki ga je predložilo Sodišču, omejilo na opredelitev pomena člena 3 Uredbe št. 4/2009, medtem ko sta člena 4 in 5 navedene uredbe sicer omenjena, vendar nista predmet zadevnega vprašanja, saj po presoji zadevnega sodišča to ni odločilnega pomena za odločitev o njegovi pristojnosti.¹⁸

B – Spoznanja na podlagi primerjave z drugimi akti

28. Ker je bilo Sodišče v obravnavanih zadevah prvič zaproseno za razlago Uredbe št. 4/2009, je treba proučiti, ali bi lahko razmišljanje ali celo elementi odgovora temeljili na sorodnih aktih. V zvezi s tem je treba najprej proučiti, ali je mogoča primerjava z mednarodnimi konvencijami ali drugimi uredbami na področju sodne pristojnosti v civilnih zadevah, med katerimi nekatere vsebujejo določbe, ki so dejansko podobne določbam člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 (1). Če je takšna primerjava mogoča, je nato treba ob upoštevanju posebnosti Uredbe št. 4/2009 ugotoviti, v kakšnem obsegu takšna primerjava omogoča razlago po analogiji in zlasti ali je mogoče upoštevati sodno prakso Sodišča v zvezi s temi drugimi akti (2).

12 — Glej zlasti sodbi *Banchero* (C-387/93, EU:C:1995:439, točka 18 in naslednje) in *Mangold* (C-144/04, EU:C:2005:709, točka 36 in naslednje).

13 — V zvezi s tem glej točko 61 in naslednje teh sklepnih predlogov.

14 — Besedilo „sodišče kraja, kjer ima [...] običajno prebivališče,“ dejansko vsebujeta tako točka (a) kot točka (b) zadevnega člena.

15 — In ne podrejeno v okviru druge tožbe pred sodiščem, pri čemer bi se za zadevni primer uporabljali točki (c) in (d) zadevnega člena.

16 — Navedena člena 4 in 5 določata pristojnost sodišča na podlagi sporazuma o pristojnosti oziroma pristojnost sodišča, pred katerim se stranka spusti v postopek. Nasprotno pa Amtsgericht Düsseldorf v zadevi *Sanders* (C-400/13) navedenih členov sploh ne omenja, saj člen 4(3) določa, da se zadevni člen ne uporablja za spore o preživninski obveznosti do otroka, mlajšega od osemnajst let, kar velja v tem primeru.

17 — Glej zlasti sodbi *Affish* (C-183/95, EU:C:1997:373, točka 24) in *Kaba* (C-466/00, EU:C:2003:127, točka 41).

18 — Kot utemeljitev „[n]ujnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe“ navaja, da je „[v]prašanje združljivosti prvega stavka člena 28(1) AUG s členom 3(a) in (b) Uredbe [št. 4/2009] odločilnega pomena za rešitev spora. Od tega je odvisno, ali je krajevno pristojno Amtsgericht Kehl ali Amtsgericht Karlsruhe.“; poleg tega pa navaja, da se dvomi strank, ki sta predlagali vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe, nanašajo samo na to vprašanje.

1. Možnost primerjave z drugimi akti

29. Besedilo člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 vsebuje podobne izraze kot pravila o „posebni pristojnosti“ na področju preživninskih obveznosti iz člena 5(2) Bruseljske konvencije¹⁹ in člena 5(2) Uredbe Bruselj I, ki določata, da je na tem področju pristojno „sodišč[e] v kraju, kjer ima preživninski upravičenec stalno prebivališče ali običajno prebivališče“.²⁰

30. Kljub dejstvu, da preživninske obveznosti ne spadajo več na področje uporabe Uredbe Bruselj I,²¹ je po mojem mnenju sodna praksa Sodišča v zvezi z določbami Bruseljske konvencije in določbami Uredbe Bruselj I še naprej upoštevana pri analizi ustreznih določb Uredbe št. 4/2009. Čeprav takšen pristop na podlagi analogije ne more biti povsem neposreden, je po mojem mnenju primerno, da se pojmi, ki so predmet obravnavanih predlogov za sprejetje predhodne odločbe, razlagajo ob upoštevanju takšne sodne prakse, in sicer iz naslednjih razlogov.

31. Prvič, pomembne povezave med Uredbo Bruselj I in Uredbo št. 4/2009 so očitne pri branju slednje, saj je v njeni preambuli Uredba Bruselj I večkrat omenjena,²² poleg tega pa je v členu 68(1) izrecno navedeno, da nadomešča določbe Uredbe Bruselj I, ki se uporabljajo za preživninske obveznosti.

32. Drugič, kar zadeva pravila o pristojnosti iz člena 3 Uredbe št. 4/2009, zgodovina nastajanja te določbe potrjuje obstoj takšnih povezav. V prvotnem predlogu Komisije je poudarjeno, da je treba izboljšati možnosti, ki jih preživninskemu upravičencu zagotavljajo pravila o pristojnosti iz Uredbe Bruselj I.²³ V sporočilu o pripombah v zvezi z navedenim predlogom²⁴ je potrjeno, da navedeni člen 3 v glavnem povzema ustrezne določbe Uredbe Bruselj I,²⁵ ki so bile sicer nekoliko spremenjene, da so se odpravile nejasnosti,²⁶ da so se zadevne določbe prilagodile posebnostim družinskega prava²⁷ in da se je razširilo njihovo področje uporabe.²⁸

33. Ob upoštevanju teh elementov je po mojem mnenju mogoče predpostavljati, da je določbe navedenega člena smiselno razlagati v skladu s sodno prakso v zvezi z določbami Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, kolikor so si te določbe podobne,²⁹ vendar je treba pri tem ustrezno upoštevati cilje Uredbe št. 4/2009, ki so navedeni v nadaljevanju.³⁰

19 — Kakor je bila spremenjena s konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska.

20 — Besedilo člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 se razlikuje le v tem, da v njem ni več navedena alternativna možnost stalnega prebivališča upravičenca (v zvezi z razlogi za to spremembo glej opombo 27 teh sklepnih predlogov) in da je v francoski različici namesto pojma „tribunal“ naveden splošnejši izraz „jurisdiction“ (glej med drugim tudi italijansko in romunsko različico).

21 — Navedena uredba je nadomestila Bruseljsko konvencijo, nato pa je bila tudi sama spremenjena z Uredbo (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 351, str. 1), ki v uvodni izjavi 10 in členu 1(2)(e) obravnava posledice sprejetja posebnega besedila, in sicer Uredbe št. 4/2009.

22 — Glej zlasti uvodne izjave 3, 15 in 44.

23 — Glej uvodno izjavo 10 in točko 1.2.1 obrazložitvenega memoranduma predloga Komisije z dne 15. decembra 2005 (COM(2005) 649 final).

24 — Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z dne 12. maja 2006 (COM(2006) 206 final).

25 — Med pripravljalnimi deli za Uredbo št. 4/2009 se je člen 3 spreminjal, vendar pa je bilo prvotno besedilo njegovih točk (a) in (b) sprejeto brez sprememb, pri čemer ni bilo upoštevano mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, ki je predlagal zamenjavo točk (a) in (b), tako da bi bilo prvo merilo za opredelitev sodne pristojnosti kraj običajnega prebivališča upravičenca (UL 2006, C 185, str. 35, zlasti točka 4.1).

26 — Navedeno sporočilo poudarja dodano „zelo pomembno podrobno določitev v točki (d)“.

27 — Ker se je Uredba Bruselj I uporabljala za civilne in gospodarske zadeve, je v zvezi z navedenim členom 3 v Sporočilu navedeno, da „[prihodnja] Uredba [št. 4/2009] opusti pojem stalno prebivališče in govori samo še o običajnem prebivališču; ta pojem dejansko bolj ustreza aktom, ki se uporabljajo v družinskem pravu“.

28 — Navedeno sporočilo določa, da se pravila o pristojnosti iz navedenega člena 3 uporabljajo „ne glede na kraj običajnega prebivališča tožene stranke“.

29 — V tem smislu glej publikaciji Béraudo, J. P., „Fascicule 3022“, JurisClasseur Europe Traité, LexisNexis, Pariz, 2012, točka 9; Gascón Inchausti, F., „Le recouvrement des aliments en Europe“, La justice civile européenne en marche, pod vodstvom M. Douchy Oudot, Dalloz, Pariz, 2012, str. 147 in naslednje ter Devers, A., „Les praticiens et le droit international privé européen de la famille“, Europe, 2013, št. 11, študija 9, točki 9 in 19.

30 — Glej točko 37 in naslednje teh sklepnih predlogov.

34. Da se zajamejo vsi vidiki, je treba proučiti, ali bi bila poleg primerjave z navedeno konvencijo in navedeno uredbo ustrezna tudi primerjava z drugimi akti, ki se uporabljajo na področju sodne pristojnosti v civilnih zadevah in zlasti na področju družinskega prava.³¹

35. V zvezi s Haaško konvencijo z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnin otrok in drugih oblik preživnin družin³² je v uvodni izjavi 8 Uredbe št. 4/2009 navedeno, da je treba navedeno konvencijo pri uporabi Uredbe upoštevati.³³ Navedena konvencija³⁴ ne vključuje pravil o neposredni pristojnosti, vendar pa pripadajoči pripravljalni dokumenti vsebujejo navedbo, na podlagi katere je lažje sprejeti odločitev v zvezi s tem, in sicer da določbe, ki določajo pristojnost glede na kraj stalnega ali začasnega prebivališča upravičenca, „izhaja[jo] iz želje po zaščiti stranke, ki je (običajno) šibkejša (to je upravičenec), tako da ji omogoči vložitev tožbe na domačem terenu“.³⁵

36. Kar zadeva uredbo, ki se običajno imenuje „Uredba Bruselj II a“,³⁶ so preživninske obveznosti sicer izključene iz njenega področja uporabe³⁷ zaradi obstoja posebnih določb, ki so bile v času njenega sprejetja vključene v Uredbo Bruselj I, zdaj pa so vključene v Uredbo št. 4/2009. Vendar je mogoče, za primerjavo, ugotoviti, da je pravilom o pristojnosti, ki jih vsebuje, skupno to, da določajo „sodišča države članice“³⁸ in ne „sodišče kraja, kjer [...]“, kot določa člen 3(b) Uredbe št. 4/2009.³⁹

2. Obseg primerjave z drugimi akti

37. Čeprav je treba po mojem mnenju pri razlagi pravil o pristojnosti iz Uredbe št. 4/2009 upoštevati sodno prakso Sodišča v zvezi z ustreznimi določbami Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, pa se načela, ki izhajajo iz takšne sodne prakse, ne smejo prenesti samodejno.

31 — Glede na to, da se Uredba št. 4/2009 uporablja na tem področju, čeprav vsebuje tudi finančni vidik (glej uvodno izjavo 11 in člen 1 navedene uredbe ter točko 3.1 predloga Uredbe (COM(2005) 649 final)).

32 — Besedilo navedene konvencije in njeno obrazložitevno poročilo, ki sta ga pripravili Borrás, A. in Degeling, J., sta na voljo na naslovu http://www.hcch.net/index_fr.php?act=conventions.text&cid=131. Unija je navedeno konvencijo podpisala in odobrila, pri čemer je treba poudariti, da je za države članice ta odobritev zavezujoča (glej Sklep Sveta 2011/220/EU z dne 31. marca 2011, UL L 93, str. 9, ter Sklep Sveta 2011/432/EU z dne 9. junija 2011, UL L 192, str. 39, zlasti njegovo uvodno izjavo 4).

33 — Glej tudi uvodno izjavo 17 in člen 8 Uredbe št. 4/2009 glede na to, da so pripravljalna dela za navedeno uredbo potekala vzporedno s pogajanjmi v zvezi z navedeno konvencijo, pri čemer se je osredotočalo „na iskanje morebitnih sinergij“ med zadevnima dvema zakonodajnima okviroma (glej točko 1.1.2 obrazložitvenega memoranduma predloga Uredbe (COM(2005) 649 final)).

34 — Ker ni bilo doseženo soglasje v razpravi, ki je povzeta v obrazložitvenem poročilu iz opombe 32 teh sklepnih predlogov (glej str. 58–62).

35 — Glej str. 44 in naslednje v poročilu, ki ga je pripravil Duncan, W., z naslovom „Vers un nouvel instrument mondial sur le recouvrement international des aliments envers les enfants et d'autres membres de la famille“ (K novemu globalnemu instrumentu o mednarodni izterjavi preživnin otrok in drugih oblik preživnin družin), pripravljalni dokument št. 3 iz aprila 2003 (http://www.hcch.net/index_fr.php?act=publications.details&pid=4108&dtid=35), ki se v zvezi s tem sklicuje na člen 5(2) Bruseljske konvencije.

36 — Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL L 338, str. 1), v nadaljevanju: Uredba Bruselj II a.

37 — Glej uvodno izjavo 11 in člen 1(3) Uredbe Bruselj II a.

38 — Glej člene 3 in od 9 do 13 Uredbe Bruselj II a.

39 — Zaradi posebnega značaja te zadnje formulacije in njenih posledic bo potrebna širša obravnava (glej točko 54 in naslednje teh sklepnih predlogov).

38. Takšna razlaga po analogiji je dejansko omejena zaradi posebnega predmeta Uredbe št. 4/2009, zaradi katerega so bile potrebne prilagoditve glede na pravila o pristojnosti iz Uredbe Bruselj I,⁴⁰ čeprav se, v nasprotju z ugotovitvijo glede predmeta Uredbe Bruselj II a,⁴¹ Uredba št. 4/2009 ne nanaša samo na nepremoženjska razmerja, ampak tudi na premoženjska razmerja. Poudarjam, da je bilo področje uporabe navedenega hibridnega akta zasnovano širše kot področje uporabe, med drugim, Uredbe Bruselj I, in sicer tako z vsebinskega⁴² kot z geografskega vidika.⁴³

39. Po mojem mnenju ni veliko razlogov, da se tudi v tem primeru ne bi uporabilo načelo, ki ga Sodišče stalno uporablja pri razlagi določb Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I⁴⁴ ter v skladu s katerim je treba pojme, kakršni se uporabljajo v Uredbi št. 4/2009, opredeliti samostojno, to je ločeno od sprejetih definicij, ki prevladujejo v posamezni državi članici, da bi se kar najbolj zagotovili enakost in enotnost pravic ter obveznosti, ki jih imajo države članice in zainteresirane osebe na podlagi tega akta. V zvezi s tem je v uvodni izjavi 11 Uredbe št. 4/2009 navedeno, da bi bilo treba „preživninsko obveznost“ za namene navedene uredbe „razlagati kot avtonomen pojem“,⁴⁵ kar potrjuje metodo, ki jo je Sodišče uporabilo v svoji sodni praksi v zvezi s členom 5(2) Bruseljske konvencije⁴⁶ in s katero je izrecno potrjena avtonomija pojma preživninski upravičenec.⁴⁷ Zato menim, da je treba za namene odgovora na vprašanje, predloženi v obravnavanih zadevah, upoštevati sistematiko in cilje zadevne uredbe.⁴⁸

40. Čeprav njena preambula tega izrecno ne navaja, po mojem mnenju ni mogoče zanikati, da tudi splošni cilji iz uvodne izjave 15 Uredbe Bruselj I⁴⁹ predstavljajo temelje pravil o pristojnosti, ki jih določa Uredba št. 4/2009.⁵⁰ Vendar pa mora Sodišče pri razlagi v tem primeru upoštevati predvsem cilja slednje, in sicer „varovanj[e] interesov preživninskih upravičencev“ in „spodbujanj[e] ustreznega sodnega varstva v Evropski uniji“. ⁵¹ Upoštevati je treba, da je bila želja zaščititi legitimne interese vseh preživninskih upravičencev⁵² dejansko eden glavnih razlogov, da se je evropski zakonodajalec odločil izključiti preživninske obveznosti iz področja uporabe Uredbe Bruselj I, ki ureja predvsem splošne finančne obveznosti, in sprejeti poseben akt, to je Uredbo št. 4/2009.⁵³ Navedena želja po zaščiti je jasno razvidna iz njenih določb.⁵⁴

40 — Glej uvodno izjavo 15 Uredbe št. 4/2009 in točko 32 teh sklepnih predlogov.

41 — Glej sklepne predloge generalne pravobranilke Kokott v zadevi A (C-523/07, EU:C:2009:39, točki 63 in 64); sklepne predloge generalne pravobranilke Sharpston v zadevi Purrucker (C-256/09, EU:C:2010:296, točka 126) in moje stališče v zadevi Purrucker (C-296/10, EU:C:2010:578, točka 95).

42 — Pojem „sodišče“ v smislu Uredbe št. 4/2009 vključuje „upravne organe v državah članicah, ki so pristojni za preživninske zadeve“, če ti organi zagotavljajo nekatera jamstva (glej uvodno izjavo 12 in člen 2(2) te uredbe).

43 — Uredba št. 4/2009 določa pravila o pristojnosti, ki se uporabljajo za spore, ki vključujejo ozemlja zunaj držav članic, na primer kadar ima tožena stranka kraj običajnega prebivališča v tretji državi tako kot v zadevi Huber (C-408/13) (glej med drugim uvodno izjavo 15). Vendar kljub tej univerzalni uporabi ureja samo pristojnost sodišč držav članic.

44 — Glej zlasti moje sklepne predloge v zadevi Weber (C-438/12, EU:C:2014:43, opomba 48) in sodbo Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, točka 40).

45 — Prav tako je v uvodni izjavi 11 Uredbe Bruselj I določeno, da je treba, [d]a bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti, [...] stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept“ (moj poudarek).

46 — Glej sodbi de Cavel (120/79, EU:C:1980:70, točka 6 in naslednje) in van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, točka 22 in naslednje).

47 — Glej sodbi Farrell (C-295/95, EU:C:1997:168, točka 12 in naslednje) in Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, točka 24 in naslednje).

48 — V zvezi z Uredbo Bruselj I glej zlasti sodbi Cartier parfums lunettes in Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, točka 32) ter Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, točka 43).

49 — V skladu z uvodno izjavo 15 Uredbe Bruselj I je treba „[v] interesu ustreznega sodnega varstva [...] čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdržljive sodne odločbe“. To načelo je navedeno tudi v uvodni izjavi 21 Uredbe št. 1215/2012 o prenovitvi zadevne uredbe.

50 — Z vidika izvrševanja in priznavanja odločb glej tudi člena 21(2) in 24(c) Uredbe št. 4/2009.

51 — Glej uvodno izjavo 15 Uredbe št. 4/2009.

52 — Zajete so vse vrste preživninskih upravičencev ne glede na njihov položaj v družinskem razmerju ali drugem razmerju iz člena 1(1) navedene uredbe, čeprav so v praksi njene določbe namenjene predvsem zaščiti otrok, saj večina zahtevkov za preživnino vključuje otroke (glej po analogiji predlog sklepa Sveta o sklenitvi Protokola o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, s strani Evropske skupnosti (COM(2009) 81 final, točka 1)).

53 — Glej zlasti točko 1.2 predloga Uredbe (COM(2005) 649 final).

54 — Glej zlasti uvodne izjave 5, 9, 11, 15, 17, 26 in 27 ter člen 8.

41. Posledično menim, da je treba v okviru obravnavanih zadev čim bolj upoštevati predhodno sodno prakso Sodišča v zvezi z razlago podobnih določb Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, vendar jo je treba po potrebi prilagoditi zaradi posebnosti Uredbe št. 4/2009.

C – Razlaga izraza „sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče“ v smislu člena 3(b) Uredbe št. 4/2009

42. Vprašanji za predhodno odločanje, ki sta ju postavili Amtsgericht Düsseldorf in Amtsgericht Karlsruhe, sta v bistvu enaki. Glede na pojasnila, navedena zgoraj,⁵⁵ je treba vprašanji razumeti tako, da je treba ugotoviti, ali je treba člen 3(b) Uredbe št. 4/2009 razlagati, po mojem mnenju neodvisno,⁵⁶ tako, da je sprejemljivo, da zakonodaja države članice, kakršna je ta v obravnavani zadevi v glavni stvari,⁵⁷ za čezmejne spore določa regionalno koncentracijo pristojnosti na prvostopenjskem sodišču, ki ni nujno tisto prvostopenjsko sodišče, na območju katerega ima upravičenec običajno prebivališče, ampak je njegova krajevna pristojnost določena glede na sedež pritožbenega sodišča, na območju katerega ima upravičenec običajno prebivališče.

43. Nemška vlada in Komisija v svojih stališčih ustrezno predlagata odgovor, naj pravo Unije ne nasprotuje pravilu o pristojnosti, kot je to, ki izhaja iz zadevne nemške določbe. Vendar sta predložiteni sodišči tako v zadevi Sanders (C-400/13)⁵⁸ kot v zadevi Huber (C-408/13)⁵⁹ menili drugače.

44. Po mojem mnenju je ta pristop najbolj utemeljen iz razlogov, povezanih hkrati z namenom člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 (1), besedilom te določbe in naravo akta, ki ga vključuje (2), ter s sistemom, v katerem se uporablja (3). Iz vseh teh ugotovitev izhaja stališče, ki mu po mojem mnenju ni mogoče nasprotovati z argumenti, ki so bili podani v podporo spornega nemškega predpisa (4).

1. *Teleološka razlaga*

45. Nemška vlada in Komisija priznavata, da naj bi člen 3(b) Uredbe št. 4/2009 določal čezmejno pristojnost sodišč držav članic in krajevno pristojnost znotraj posamezne države članice.⁶⁰

55 — Točka 19 in naslednje teh sklepnih predlogov.

56 — Iz razlogov, navedenih v točki 39 teh sklepnih predlogov.

57 — Opozarjam, da člen 28(1) AUG določa, da je v primeru, ko ima ena od strank v postopku – bodisi preživninski upravičenec bodisi tožena stranka – prebivališče v tujini, Amtsgericht, ki je pristojno za kraj, kjer ima sedež Oberlandesgericht, na območju katerega ima stranka, ki prebiva v Nemčiji, običajno prebivališče, edino pristojno za obravnavanje zadeve, kar pomeni, da to ni vedno Amtsgericht, na katerega bi se morala zadevna oseba sicer obrniti glede na kraj običajnega prebivališča.

58 — Amtsgericht Düsseldorf trdi, da bi lahko zaradi koncentracije pristojnosti iz člena 28(1) AUG vlagatelj, ki prebivajo v Nemčiji, izgubili ugodnost iz člena 3 Uredbe št. 4/2009, in sicer da se postopek vodi pred pristojnim sodiščem v kraju njihovega običajnega prebivališča. Poleg tega zavrača mnenje, ki je v določeni meri zastopano v nemški pravni literaturi in sodni praksi, da gre pri navedeni določbi AUG le za znotrajdržaven ukrep organizacije dela sodišč.

59 — Po mnenju Amtsgericht Karlsruhe člen 3(a) in (b) Uredbe št. 4/2009 določa mednarodno in lokalno pristojnost sodišča za odločanje v čezmejnih sporih, ki jih zajema zadevna uredba. V skladu z načelom primarnosti države članice ne smejo sprejeti pravil o pristojnosti, ki tako kot v obravnavanem primeru odstopajo od tega načela na način, da upravičenec ne bi več imel možnosti, da se obrne na „običajno sodišče“, to je na sodišče v kraju svojega običajnega prebivališča.

60 — Vendar nemška vlada trdi, da navedena določba ne določa neposredno, katero sodišče je konkretno pristojno za odločanje, in da njeno besedilo dopušča možnost, da države članice same določijo območje pristojnosti sodišča glede na kraj običajnega prebivališča upravičenca.

46. Kot sem že navedel,⁶¹ je eden od glavnih ciljev Uredbe št. 4/2009, ki je konkretiziran v členu 3, varstvo preživninskega upravičenca, ki se šteje za najšibkejšo stranko v razmerju, ki izhaja iz preživninske obveznosti, in v postopku, ki lahko iz tega izhaja.⁶² Na to ugotovitev je opozorilo tudi Sodišče v svoji sodni praksi v zvezi s členom 5(2) Bruseljske konvencije.⁶³

47. V zvezi s tem je v uvodnih izjavah 5 in 9 Uredbe št. 4/2009 opozorjeno, da je bil eden od ciljev sprejetja navedene uredbe poenostavitev – še bolj kot to zagotavljata Bruseljska konvencija in Uredba Bruselj I – načinov pridobivanja in izterjave preživnine, ki so na voljo upravičencem, zlasti z odpravo eksekvatur za odločitve na tem področju, če so te odločitve sprejete ob upoštevanju nekaterih minimalnih jamstev postopka, ki jih določa navedena uredba.⁶⁴

48. Nemška vlada in Komisija menita, da nemška zakonodaja v zadevi v glavni stvari ni v nasprotju s členom 3(b) Uredbe št. 4/2009, zlasti s ciljem varstva upravičenca, ki ga priznavata tej določbi.

49. To se mi zdi sporno, zlasti glede na dodatni cilj te določbe, in sicer zagotovitev bližine med upravičencem in sodiščem. Na tem dvojnem cilju, to je cilju varstva in bližine, že temelji pravilo o pristojnosti iz člena 5(2) Bruseljske konvencije,⁶⁵ ki je očitno enakovreden členu 3(b) Uredbe št. 4/2009, pri čemer je bil ta cilj okrepljen s tem členom.⁶⁶ Glede na obrazložitev predloga Komisije za sprejetje navedene uredbe „[p]ravila o mednarodni pristojnosti iz Uredbe Bruselj I zagotavljajo preživninskemu upravičencu možnost postopka pred organom v bližini, vendar je možno položaj še izboljšati“.⁶⁷ Takšno razumevanje pomeni, da je treba zagotoviti, da lahko upravičenec nastopa pred sodiščem brez prevelikih materialnih težav zaradi potovanja in da lahko uveljavlja svoje pravice na sodišču, ki najbolj pozna lokalne gospodarske značilnosti, da se lahko opredelijo sredstva in potrebe upravičenca ter, skladno s tem, sposobnost preživninskega zavezanca, da prispeva k tem stroškom.⁶⁸

50. Menim, da bi lahko usklajen sistem pravil o pristojnosti iz Uredbe št. 4/2009 in pravice, ki iz tega izhajajo, izgubili svoj polni učinek, predvsem v smislu pravne varnosti, če bi Sodišče v obravnavanem primeru sprejelo razlago člena 3(b) navedene uredbe, v skladu s katero bi lahko države članice na nacionalni ravni ponovno uvedle pravila o pristojnosti v čezmejnih sporih, kot je to v postopku v glavni stvari, v skladu s katerim je edino pristojno prvostopenjsko sodišče v kraju, kjer ima sedež regionalno pritožbeno sodišče, na območju katerega ima upravičenec običajno prebivališče, tudi če to ni v kraju, za katerega je običajno pristojno to sodišče.

51. Vendar pa v takšnih okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, upravičenec nedvomno prebiva na območju pristojnosti zadevnega regionalnega pritožbenega sodišča in ne na območju pristojnosti prvostopenjskega sodišča, ki je krajevno pristojno na podlagi sporne nemške določbe. Dejansko ni nobenega dvoma, da sta v obravnavani zadevi sodišči krajev običajnega prebivališča zadevnih preživninskih upravičenk Amtsgericht Mettmann in Amtsgericht Kehl. Povedano drugače, prvi stavek člena 28(1) AUG ni omejen na nacionalno opredelitev izraza „sodišče kraja, kjer ima

61 — Glej točko 40 teh sklepnih predlogov.

62 — Čeprav je namen navedene uredbe med drugim zagotoviti ravnotežje med pravicami upravičencev in pravicami zavezanecv, ki jim je med drugim zagotovljena pravica do poštenega sojenja (glej točko 1.2.3 predloga Uredbe (COM(2005) 649 final)).

63 — V sodbi Farrell (EU:C:1997:168, točka 19) je navedeno, da je cilj „odstopanja iz člena 5(2) vlagatelju zahtevka za preživnino, ki se šteje za najšibkejšo stranko v takšnem postopku, zagotoviti možnost drugega pristojnega sodišča. Avtorji konvencije so s tem menili, da bi moral ta posebni cilj prevladati nad ciljem predpisa iz prvega odstavka člena 2, to je varstvom tožene stranke, ki je običajno šibkejša stranka, ker je zoper njo vložena tožba“ (moj poudarek). To merilo „podrejenega položaja“ je bilo povzeto v sodbi Blijdenstein (EU:C:2004:21, točka 29 in naslednje).

64 — Glej člene 22 do 25 Uredbe št. 4/2009.

65 — Glej poročilo P. Jenarda o tej konvenciji (UL 1979, C 59, str. 1, zlasti str. 22 in 24 ter naslednje) (v nadaljevanju: Jenardovo poročilo) ter točko 104 pripravjalnega dokumenta o Haaški konvenciji iz leta 2007, navedenega v opombi 35 teh sklepnih predlogov.

66 — Gallant, E., „Le nouveau droit international privé alimentaire de l'Union: du sur mesure pour les plaideurs“, Europe, 2012, št. 2, študija 2, točka 3 in naslednje.

67 — Glej točko 1.2.1 predloga Uredbe (COM(2005) 649 final) (moj poudarek).

68 — Poleg tega Komisija ugotavlja, da je cilj krajevne pristojnosti iz člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 „zlasti zagotoviti varstvo najšibkejših strank v postopku, tako da se jim zagotovi dostop do učinkovitega pravnega sredstva,“ in predvideva, da „lokalno sodišče zaradi svojega poznavanja dejstev najbolj presodi predmet spora“.

upravičenec običajno prebivališče“ v smislu člena 3(b) Uredbe št. 4/2009, ampak predstavlja določbo, ki omogoča dodelitev pristojnosti prvostopenjskim sodiščem glede na kraj običajnega prebivališča na območju pristojnosti pritožbenih sodišč, ki sicer niso pristojna za odločanje na prvi stopnji v sporih v zvezi s preživninsko obveznostjo.

52. Drug splošnejši cilj usklajenega sistema iz Uredbe št. 4/2009, podobno kot pri sistemih iz Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, je v čim večji meri preprečiti napotitve na nacionalna pravila o pristojnosti.⁶⁹ Kot je bilo poudarjeno v poročilih v zvezi z Bruseljsko konvencijo, je cilj posebnih pravil o pristojnosti iz navedene konvencije omogočiti, da se pristojnost sodišč zadevnih držav določi brez sklicevanja na pravo države sodišča, pred katerim poteka postopek.⁷⁰ Ta zavrnitev nacionalnih ali čezmernih pravil o pristojnosti olajšuje priznavanje odločb v vseh državah članicah, kar je temelj evropskega sistema pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah. Ta pravila o posebni pristojnosti vključujejo člen 5(2) navedene konvencije, ki se uporablja na področju preživninskih obveznosti in iz katerega izhaja člen 3(b) Uredbe št. 4/2009.

53. Tako izključitev pravil o pristojnosti, ki izhajajo iz nacionalnega prava, potrjuje besedilo člena 3(b) Uredbe št. 4/2009, zlasti če se to besedilo obravnava ob upoštevanju besedila sosednjih določb.

2. Jezikovna razlaga

54. Uvodoma naj poudarim, da se mi zdi nesmiselna trditev nemške vlade, da bi, če bi se upoštevala usmeritev, ki jo predlagata predložitveni sodišči, to vodilo do tega, da bi se besedi „kraja, kjer“ iz člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 razlagali dobesedno, tako da bi moralo biti upravičencu omogočeno, da vložijo tožbo v kraju svojega prebivališča, in da bi torej moralo biti sodišče na voljo „na vseh mogočih geografskih območjih ali v vseh občinah v državi članici“.

55. Običajna praksa je, da organizacija sodstva držav članic temelji na načelu, da je vsako sodišče pristojno za geografsko območje, ki ustreza delu nacionalnega ozemlja, na katerem sodišče izvaja svoje naloge, pri čemer lahko to območje zajema več krajev, mest ali občin.⁷¹

56. Zadevni besedi je treba po mojem mnenju razumeti tako, da pomenita le, da zadevno pravilo o pristojnosti določa sodišče, na območju običajne pristojnosti katerega je običajno prebivališče upravičenca, ne da bi se lahko ali smel uporabiti kateri koli ukrep o izvajanju v nacionalnem pravu.⁷²

57. V zvezi s tem naj opozorim, da se v skladu s členom 288 PDEU uredbe v okviru prava Unije splošno uporabljajo ter da so v celoti zavezujoče in se neposredno uporabljajo v vseh državah članicah.⁷³ V skladu s klasično sodno prakso je vsak nacionalni ukrep za vključitev ali prenos določb uredbe v notranje pravo izključen, če države članice nimajo zakonodajne pristojnosti. Države članice morajo uredbo dopolniti z nacionalnimi ukrepi, le če se uredba sklicuje na nacionalne določbe

69 — V uvodni izjavi 15 Uredbe št. 4/2009 je navedeno tudi, da „ne bi bilo več treba predvideti napotitve na nacionalna pravila o pristojnosti“.

70 — V poročilu profesorja Schlosserja o Konvenciji z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska k Bruseljski konvenciji in k Protokolu o njegovi razlagi s strani Sodišča (UL 1979, C 59, str. 71 in naslednje, zlasti točka 70) je navedeno, da ta pravila določajo, da je „glede na to, da [Bruseljska] konvencija ne določa le mednarodne pristojnosti, ampak tudi krajevno pristojnost sodišča, na primer v členih 5 in 6, le eno sodišče izmed številnih sodišč iste vrste v državi razglašeno za pristojno“. Glej tudi str. 22 zgoraj navedenega Jenardovega poročila.

71 — Pri čemer se razume, da je geografska pristojnost sodišča običajno določena glede na oddelke ali pododdelke ozemeljskih upravnih enot.

72 — Krajevna pristojnost sodišča je lahko odvisna od narave spora. Tako so lahko nekatera področja, kot je pomorsko pravo ali intelektualna lastnina, izključena iz pristojnosti majhnih sodišč v prid večjega sodišča. Taka porazdelitev stvarne pristojnosti, iz katere izhaja koncentracija krajevnih pristojnosti, se popolnoma razlikuje od okoliščin v obravnavani zadevi, saj zadevna nemška določba krajevno pristojnost za spore s podobnim predmetom, na primer spore v zvezi s preživninskimi obveznostmi, dodeljuje na drugačen način, in sicer glede na prisotnost ali odsotnost čezmejnih elementov.

73 — Dejstvo, da so bila čezmejna pravila o pristojnosti, ki veljajo v državah članicah na področju preživninskih obveznosti, prenesena z medvladnega akta, kot je Bruseljska konvencija, na akt prava Unije, kot je Uredba Bruselj I ali Uredba št. 4/2009, ni bistveno spremenilo njihove vsebine, bistveno pa se je spremenila pravna narava zadevnih določb na nacionalni ravni.

o njenem izvajanju ali če je treba zaradi zagotovitve njene uporabe sprejeti natančnejše določbe na nacionalni ravni.⁷⁴ Menim, da prvi stavek člena 28(1) AUG presega to, kar je dovoljeno nacionalnemu zakonodajalcu, saj pravila o pristojnosti iz člena 3(b) Uredbe št. 4/2009, ki se uporablja neposredno, ni treba konkretizirati na nacionalni ravni.

58. Dejansko je besedilo člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 posebno v tem, da z navedbo „sodišče kraja, kjer“ določa pravilo o posebni pristojnosti, ki omogoča neposredno opredelitev enega sodišča, pri čemer nacionalno pravo držav članic od tega ne sme odstopati.⁷⁵ Kot priznava Komisija, se ta določba razlikuje od določb, ki se ne sklicujejo na samo eno sodišče, ampak nasprotno na več sodišč države članice, kot je člen 6 navedene uredbe⁷⁶ ali člen 2(1) Uredbe Bruselj I⁷⁷. Poleg tega so se avtorji Uredbe št. 4/2009 odločili, da v členu 3(a) in (b) uporabijo besedi „kraj, kjer“, ki se precej razlikujeta od besed „države članice“, v kateri ima ena od strank običajno prebivališče, ki sta na primer uporabljeni v členu 4(a).

59. Zaradi posebnosti te formulacije se po mojem mnenju v obravnavanem primeru ne bi smelo uporabiti stališče, ki ga je sprejelo Sodišče v sodbi Apostolides,⁷⁸ da z določitvijo pristojnih sodišč v smislu člena 22 Uredbe Bruselj I ni omejena možnost posamezne države članice, da določi svojo organizacijo sodišč in sodne pristojnosti na svojem ozemlju.⁷⁹ Odstavek 1 zadevnega člena 22, ki je bil pojasnjen v tej sodbi, se namreč sklicuje na „sodišča držav članic, v katerih je nepremičnina“, medtem ko se člen 3(b) Uredbe št. 4/2009 nanaša na „sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče“ (moj poudarek). Razlika v terminologiji po mojem mnenju dopušča drugačno ali celo nasprotno razlago teh dveh določb.

60. Kljub svoji posebnosti pa besedilo člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 ni novo, saj je podobna formulacija vključena tudi v sklop določb Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I,⁸⁰ ki jih Sodišče, kolikor mi je znano, ni nikoli razlagalo tako, da lahko države članice spreminjajo njihovo področje uporabe s pravili o pristojnosti iz nacionalnega prava.⁸¹ Zato torej po mojem mnenju tega v okviru obravnavanih zadev ni mogoče priznati.

74 — Glej zlasti sodbe v zadevah Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor (39/70, EU:C:1971:16, točka 4); Komisija proti Italiji (39/72, EU:C:1973:13, točka 3 in naslednje) in Variola (34/73, EU:C:1973:101, točka 3).

75 — Glej zlasti Nord, N., „Présentation du règlement ‚obligations alimentaires‘“, AJ Famille, 2011, str. 238; Ferrand, F., „The Council Regulation (EC) No 4/2009 [...]“, Latest Developments in EU Private International Law, pod vodstvom B. Campunzana Díaza e.a., Intersentia, Cambridge, 2011, str. 92; Fongaro, E., „Obligations alimentaires“, Répertoire de droit communautaire, Dalloz, Pariz, 2013, točka 19.

76 — Navedeni člen 6 z naslovom „pomožna pristojnost“ določa „sodišča države članice, katere državljanstvo imata obe stranki“ (moj poudarek).

77 — V zvezi s členom 2 Bruseljske konvencije je v zgoraj navedenem Jenardovem poročilu navedeno, da „[n]i nujno, da je oseba s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici tožena pred sodiščem v kraju svojega stalnega prebivališča ali sedeža. Tožena je lahko pred vsemi sodišči v državi, v kateri ima svoje stalno prebivališče in ki so pristojna v skladu z zakonodajo te države, [...] pri čemer konvencija določa splošno pristojnost sodišč v državi tega sodišča, pravo te države pa določa posebno pristojnost določenega sodišča zadevne države“ (glej str. 18). Ta analiza mora biti obrnjena pri uporabi pravila o posebni pristojnosti, kakršno je pravilo iz člena 3(b) Uredbe št. 4/2009.

78 — (C-420/07, EU:C:2009:271, točki 48 in 50).

79 — V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da zadevni člen 22, ki „vsebuje obvezen in izčrpen seznam izključno mednarodno sodno pristojnih sodišč držav članic“, „le določa države članice, katerih sodišča so pristojna razione materiae“ (točka 48 iste sodbe).

80 — V Uredbi Bruselj I je poleg člena 5(2) o preživninskih obveznostih v številnih drugih določbah navedeno „sodišče kraja, kjer“. Glej zlasti člen 5(1)(a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji, člen 5(3) v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti, člen 9(1)(b) in člen 10 v zadevah v zvezi z zavarovanjem ter člen 19(1) in (2) v zadevah v zvezi z intelektualnimi pogodbami o zaposlitvi. Glej tudi sodbo Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, točka 30).

81 — V Jenardovem poročilu je navedeno, da vključitev posebnih pravil o pristojnosti v Bruseljsko konvencijo, kot je pravilo, ki se uporablja za preživninsko obveznost, omogoča „neposredno določitev pristojnega sodišča, ne glede na pravila o pristojnosti, ki veljajo v državi, v kateri je lahko tako sodišče“ in „olajšanje izvajanja konvencije“, tako da državam, ki konvencijo ratificirajo, ne bi bilo treba sprejeti ukrepov za prilagoditev svojega nacionalnega prava tej konvenciji (glej str. 22).

3. Sistematična razlaga

61. V skladu s pristopom, ki ga je sprejelo Sodišče zlasti v zvezi z drugimi akti, povezanimi s pravosodnim sodelovanjem v civilnih zadevah,⁸² je treba pri razlagi člena 3(b) Uredbe št. 4/2009 upoštevati sosednje določbe v zadevni uredbi, ker pravilo o pristojnosti, določeno v njej, ni samostojno, ampak je del sklopa standardov, ki se med seboj dopolnjujejo.

62. Najprej je treba poudariti, da člen 3 navedene uredbe določa štiri pristojnosti, ki se uporabljajo alternativno, ne da bi med njimi obstajala hierarhija, drugače od splošnega pravila o pristojnosti in posebnih pravil o pristojnosti iz Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I.⁸³ Poleg tega se zdi, da je možnost, ki je na voljo vlagatelju zlasti v skladu s točkama (a) in (b) navedenega člena 3, bolj nevtralna kot v drugih dveh navedenih aktih, saj ni pomembno, ali to možnost uveljavlja preživninski upravičenec ali zavezanec, čeprav je v praksi zavezanec na podlagi Uredbe št. 4/2009 v šibkejšem položaju kot upravičenec.⁸⁴

63. Po mojem mnenju je posebna struktura člena 3 Uredbe št. 4/2009 zelo pomembna za odgovor na vprašani, predloženi v obravnavanih zadevah. V zvezi s tem je treba opozoriti, da točka (a) in točka (b) navedenega člena določata primere, v katerih je zahtevek glede preživnine vložen primarno. Nasprotno se točki (c) in (d) istega člena uporabljata v primerih, ko tak zahtevek ni vložen samostojno, ampak je povezan z drugim postopkom v zvezi s statusom oseb ali starševsko odgovornostjo. Vendar je le v teh primerih pri določanju pristojnega sodišča izrecno določena napotitev na sodišče, ki je pristojno po svojem pravu.⁸⁵ Nasprotno v navedenih točkah (a) in (b), po mojem mnenju zavestno, ni dopuščena nobena možnost za nacionalna pravila.

64. To stališče potrjuje primerjava z drugimi določbami Uredbe št. 4/2009. Zlasti člen 71(1) določa, da države članice sporočijo med drugim informacije o imenih sodišč, ki so pristojna za obravnavanje zahtev za razglasitev izvršljivosti v skladu s členom 27(1) navedene uredbe.⁸⁶ Samo na tej podlagi se lahko Zvezna republika Nemčija ter druge države članice odločijo, kar zadeva njihovo ozemlje, da „[s]odno odločbo o [taki] vlogi [...] izda družinski oddelek okrajnega sodišča (*Amtsgericht*) z območja, na katerem ima sedež višje deželno sodišče (*Oberlandesgericht*), in sicer v kraju, kjer ima oseba, zoper katero se vloži vloga, običajno prebivališče ali kjer se zahteva izvršitev (koncentracija pristojnosti) [...]“.⁸⁷ Nasprotno člen 3(b) navedene uredbe ne dopušča podobne možnosti.

65. Iz te analize z vidika splošne sistematike zadevne uredbe je razvidno, da je, glede na način, na katerega je bila oblikovana zadevna določba, zakonodajalec Unije zavestno omejil manevrski prostor držav članic pri določanju nacionalnih sodišč, ki so pristojna v preživninskih zadevah.

4. Utemeljitev, povezane s koncentracijo pristojnosti

66. Pri zagovarjanju nemškega pravila, obravnavanega v tej zadevi, sta nemška vlada in Komisija navedli utemeljitev, ki po mojem mnenju ni prepričljiva.

82 — Glej zlasti zgoraj v opombi 48 teh sklepnih predlogov navedeno sodno prakso.

83 — Člena 2 Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I namreč določata načelo o pristojnosti sodišč glede na stalno prebivališče tožene stranke, medtem ko člena 5(2) teh dveh aktov določata pravila o pristojnosti, ki odstopajo od tega pravila na področju preživninskih obveznosti.

84 — Če je vlagatelj zavezanec, se lahko dejansko obrne le na sodišče kraja, kjer ima tožena stranka–upravičenec običajno prebivališče, ker se pristojnosti iz navedenih točk v tem primeru, ki je statistično zelo redek, zamenjajo. Kar zadeva neenakost med upravičenci in dolžniki glej Ancel, B., in Muir Watt, H., „Aliments sans frontières, Le règlement CE n° 4/2009 [...]“, *Revue critique de droit international privé*, 2010, str. 457 in naslednje, zlasti točka 9.

85 — V točkah (c) in (d) člena 3 Uredbe št. 4/2009 se uporablja merilo „sodišč[a], ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe [ali] starševsko odgovornostjo [...]“ (moj poudarek). Enakovreden sistem napotitve je že vključen v člen 5(2), in fine, Bruseljske konvencije (ki je bila ustrezno spremenjena leta 1978) ter člen 5(2), in fine, Uredbe Bruselj I.

86 — Podobne informacije se zahtevajo tudi pri pravnem sredstvu, vloženem zoper odločbe glede razglasitve (glej člen 32(2)).

87 — Glej konsolidirano različico dokumenta „Podatki, ki jih sporočijo države članice v skladu s členom 71 Uredbe [št. 4/2009]“, zlasti str. 13 (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/vers_consolide_sl_4.pdf).

67. Po njunem mnenju in glede na dokaze, vložene v spis, se zdi, da je nemški zakonodajalec ocenil, da bi lahko koncentracija pristojnosti iz člena 28 AUG v zadevah na področju mednarodnih prežिवinskih obveznosti pozitivno vplivala na organizacijo sodstva, ker bi omogočila vzpostavitev specializiranega sodišča, ki bi bilo torej strokovno bolj usposobljeno za obravnavo takih sporov in ki bi delovalo v vsaki nemški regiji.

68. V zadevi Huber (C-408/13) predložitveno sodišče navaja, da po njegovem mnenju člen 28(1) AUG v bistvu določa ureditev pristojnosti *ratione loci*, čeprav je nemški zakonodajalec to določbo povezoval z organizacijo in poenostavitvijo sodnega postopka. Tako bi lahko zaradi teh postopkovnih ugodnosti, katerih obstoj zadevno sodišče izpodbija,⁸⁸ sporna zakonodaja vplivala na pravila o čezmejni pristojnosti, ki jih določa pravo Unije.

69. Dejansko spodbujanje ustreznega sodnega varstva, zlasti z zagotavljanjem, da je za obravnavo najbolj zapletenih zadev pristojno eno sodišče, ustreza enemu od ciljev Uredbe št. 4/2009, ki so navedeni v njeni uvodni izjavi 15. Vendar se tega cilja ne sme razumeti samo v smislu čim večje poenostavitve organizacije sodstva, ampak tudi z vidika interesa strank v sporu, ne glede na to, ali gre za vlagatelja ali toženo stranko, da se jim med drugim zagotovi preprost dostop do sodnega varstva in predvidljivost sodne pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom.⁸⁹

70. V zvezi s tem bi se bilo mogoče sklicevati na nekatere sodbe Sodišča v zvezi z standardi urejanja notranjih pristojnosti, ki jih je sprejela posamezna država članica, vendar pa po mojem mnenju obstaja resen dvom glede možnosti prenosa te sodne prakse na obravnavano področje pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah med državami članicami.

71. Sodišče je že razsodilo, da se, če na zadevnem področju ne obstaja posebna ureditev prava Unije, v nacionalnem pravnem redu vsake države članice določi število stopenj sodnega varstva ali podrobneje uredijo postopkovna pravila in določijo pristojna sodišča za uveljavljanje pravice do nacionalnih pravnih sredstev, pri čemer se opredeli, da morajo taka pravila, določena v splošnem interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti, prevladati nad posamičnimi interesi ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti.⁹⁰

72. V skladu s tema načeloma je za državo članico sprejetje takih postopkovnih pravil ali pravil o pristojnosti dopustno, le če se na eni strani pravna sredstva, katerih namen je zagotovitev varstva pravic, ki jih imajo upravičenci na podlagi prava Unije, ne izvajajo pod manj ugodnimi pogoji, kot so določeni za pravna sredstva, katerih namen je varstvo pravic, določenih v notranjem pravu, in na drugi strani, če ta pravila upravičencem ne povzročijo takšnih postopkovnih nevšečnosti, da bi bilo čezmerno oteženo uveljavljanje pravic na podlagi pravnega reda Unije.⁹¹

88 — Amtsgericht Karlsruhe trdi, da bi v nasprotju s ciljem poenostavitve iz Uredbe št. 4/2009 koncentracija pristojnosti iz člena 28 AUG zapletla mednarodno izterjavo preživnin, ker bi bilo lahko sodišče, določeno kot pristojno v skladu z navedenim aktom, preveč oddaljeno od običajnega prebivališča upravičenca in ne bi bilo nujno sodišče, ki bi bilo najbolj seznanjeno z lokalnimi gospodarskimi razmerami.

89 — Glej po analogiji uvodno izjavo 12 Uredbe Bruselj I ter sodbo Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, točka 27 in naslednje).

90 — Glej na področju konkurence, skupne kmetijske politike in varstva potrošnikov sodbo Manfredi in drugi (C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:461, točka 62) ter sklepne predloge generalnega pravobranilca L. A. Geelhoeda v teh združenih zadevah (od C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:67, točka 49 in naslednje); sodbo Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, točka 35 in naslednje) in sodbo Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, točka 38 in naslednje).

91 — Glej zlasti sodbo Agrokonsulting-04 (EU:C:2013:432, točka 39 in naslednje).

73. Vendar menim, da ta sodna praksa v zvezi s postopkovno neodvisnostjo držav članic v obravnavanem primeru ni upoštevana glede na opazne razlike med kontekstom zadevnih sodb in obravnavanih zadev. Dejansko Sodišču v tem primeru ni bilo postavljeno vprašanje o postopkovnih določbah nacionalnega prava ene same države članice, ampak o razlagi pravil o pristojnosti, ki so bila poenotena v vseh državah članicah v okviru pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah.⁹² Poleg tega tukaj ne gre za sodno varstvo uveljavljanja materialnih pravic, dodeljenih na podlagi prava Unije, na nacionalni ravni.

74. V vsakem primeru bi bila ob predpostavki, da bi bila ta sodna praksa kljub temu prenesena na okoliščine, kakršne so v postopku v glavni stvari, utemeljitev, ki se nanaša na cilj ustreznega sodnega varstva, omejena zaradi pogojev, ki jih je določilo Sodišče in ki določajo delovanje držav članic na področju sodnih postopkov, med drugim da ne povzročijo manj ugodnega uveljavljanja pravic, kot jih imajo upravičenci na podlagi prava Unije. V obravnavani zadevi se mi zdi, da se v skladu z nemško zakonodajo, kar zadeva čezmejne preživitinske obveznosti, odvzamejo pristojnosti sodišču, ki je običajno pristojno zaradi kraja običajnega prebivališča upravičencev, to je na podlagi tesne povezave med sodiščem in sporom, medtem ko se pristojnost ne spremeni pri odločanju o enakih zahtevkih, kadar ti ne vsebujejo čezmejnih elementov.

75. Zato menim, da je treba izraz „sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče“ razlagati tako, da je v skladu s členom 3(b) Uredbe št. 4/2009 pristojno sodišče, na območju običajne pristojnosti katerega je običajno prebivališče zadevnega preživitinskega upravičenca. Iz tega sledi, da zakonodaja države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ni združljiva s temi določbami, saj lahko v čezmejnih primerih povzroči prenos krajevne pristojnosti na prvostopenjsko sodišče, ki ni sodišče, ki bi bilo načeloma pristojno za zadevno osebo glede na kraj njegovega prebivališča.

V – Predlog

76. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki sta ju postavili Amtsgericht Düsseldorf (zadeva C-400/13) in Amtsgericht Karlsruhe (zadeva C-408/13), odgovori:

Člen 3(b) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživitinskih zadevah je treba razlagati tako, da izraz „sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče“, pomeni, da je krajevno pristojno sodišče, na območju običajne pristojnosti katerega ima zadevna oseba običajno prebivališče, zato torej zakonodaja države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ni združljiva s to določbo, ker je v primeru čezmejnih sporov izključna pristojnost dodeljena prvostopenjskemu sodišču v kraju, kjer ima sedež regionalno pritožbeno sodišče, na območju katerega ima običajno prebivališče stranka, ki prebiva v tej državi članici.

92 — Ta razlika po mojem mnenju jasno izhaja iz razlage *a contrario* točk 46 in 47 sodbe Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (EU:C:2013:800).